

INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR,
IDÉHISTORIA OCH RELIGION

Inga vanliga turister

En komparativ studie av tre nyreligiösa bloggare och deras
skildringar av Machu Picchu

No Ordinary Tourists

A Comparative Study of Three New Religious Bloggers and
Their Depictions of Machu Picchu

Fredrik Jansson

Termin: HT18

Kurs: RKT140

Nivå: Kandidatnivå

Handledare: Daniel Andersson

Examinator: Clemens Cavallin

Abstract

This thesis examines and compares three blogs depicting visits at the Peruvian Inca ruins of Machu Picchu. The authors of the blogs are identified and categorized as operating within the - often vague and multifaceted - new religious scene. This categorization is argued as appropriate due to either individual self-descriptions and/or the specific parlance used in the blogs when depicting the individual travel experiences. The purpose of the study is to examine how these individuals describe their encounter with Machu Picchu, what role the site is considered to hold in their depictions and whether thematic similarities and/or differences can be found. Drawing inspiration from the phenomenological tradition and using a comparative research design it is shown, through a thematic analysis, that the encounter with Machu Picchu and what role the site plays in these depictions varies between the individual bloggers. Further, when comparing the given blogs and considering the tension between tourists and pilgrims, thematic similarities are identified and discussed within the theoretical framework of the thesis. These include arduousness and merit, emic distinction and sacral bumps – concepts mainly derived from the late Ninian Smart. It is also shown how these themes can be regarded as interrelated phenomena.

Keywords: Machu Picchu, New Age, nyreligiositet, resebloggar, turist, pilgrim

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte	1
1.2 Frågeställning	2
1.3 Avgränsning och urval	2
2. Metod och teori	3
2.1 Fenomenologi – en översikt	3
2.2 Motivering till metodval.....	5
2.3 Teori	6
3. Tidigare forskning	7
3.1 Turisten och pilgrimen – en kritisk jämförelse.....	8
3.2 Nyreligiositet som religionsform.....	10
3.3 Nyreligiositet i pilgrimskontext.....	11
3.4 Machu Picchu – en översikt	14
4. Empiri – bloggar som skildrar Machu Picchu	16
4.1 The Perpetual Pilgrim.....	17
4.2 Jeffrey S. Markovitz	18
4.3 The Professional Hobo	18
5. Läsning av källor	19
5.1 Framställningen av Machu Picchu	19
5.2 Tematik.....	22
5.2.1 Mödan och meriten.....	23
5.2.2 Emisk särskiljning	28
5.2.3 Sacral bumps	31
6. Diskussion	33
6.1 Egna reflektioner	34
7. Käll- och litteraturförteckning.....	36
7.1 Blogginlägg	38

1. Inledning

Pilgrimer, pilgrimsplatser och pilgrimsresor är globala fenomen. Pilgrimsresor är en form av mänsklig rörelse som kan manifesteras på en mängd olika sätt. De består av såväl historiska som sociala, politiska och inte minst religiösa dimensioner. Idag, och möjligen även förr, reser och reste människor också på grund av en mängd olika skäl, utifrån en mängd olika syften och därmed också med en mängd olika motivationer. Pilgrimsresan som en form av religiöst resande sker även på samma arena som andra former av resande – inte minst den moderna turismen. Under de senaste decennierna har nyreligiositet som religionsform vuxit fram – en religionsform som på flertalet sätt kan skilja sig från traditionell och institutionell religion. En sådan förändring i det religiösa landskapet kan tänkas ha haft en inverkan på hur religiösa aktiviteter manifesteras sig, exempelvis under pilgrimsförhållanden, samt även i relation till sekulära former av resande. Etableringen av en modern turistsektor, där turistmål inte sällan förläggs till historiska och religiösa platser, kan även det tänkas ha en inverkan på, inte bara pilgrimsplatsen och -resan, utan också på pilgrimen som individ. Pilgrimsplatsen kan vara en plats för gemenskap men likväl en plats för dispyt. Pilgrimer och turister besöker samma platser, bejakar samma ting och blir då utåt, etiskt sett, mycket lika. Genom att utforma studien komparativt och se till de studerade reseberättelsernas tematik, med ett emiskt perspektiv, kan en inblick i pilgrimsfenomenet eftersökas. Detta kan ge en insikt i eventuella likheter och skillnader med tidigare uppfattningar om pilgrimen och pilgrimsresan. En sådan insikt kan även belysa fenomenet bortom exempelvis strikt politiska och materiella domäner, vilket kan anses önskvärt om en mer komplett förståelse av fenomenet önskas.

1.1 Syfte

Denna uppsats analyserar och jämför tre nyreligiösa individers reseberättelser, i form av bloggar, till den peruanska inkastaden Machu Picchu. Syftet är att undersöka hur den specifika platsen beskrivs och vilken roll denna får i reseberättelserna. Vidare söker jag förståelse för huruvida tematiska likheter, alternativt skillnader, kan urskiljas i dessa reseberättelser och vilka dessa i sådana fall är.

1.2 Frågeställning

Uppsatsens frågeställningar har formulerats på följande vis:

- Hur beskriver tre nyreligiösa individer sitt besök vid Machu Picchu?
- Vilken roll anses platsen utgöra i respektive berättelse?
- Vilka tematiska likheter och skillnader kan återfinnas i dessa berättelser?

1.3 Avgränsning och urval

För att undersökningen ska bli genomförbar krävs avgränsningar. Materialet består av tre bloggar, vilket gör undersökningen tidsmässigt genomförbar. Bloggarna är författade av personer i en liknande kontext och de är privatägda. Alla tre individer, två kvinnor och en man, är välutbildade, de delar ett stort reseintresse, de är från samma kultursfär (två är från USA och en från Kanada) och deras skildringar berör samma plats – Machu Picchu. Besöken vid platsen sett till respektive individ ägde rum åren 2014, 2015 och 2016. Detta gör materialet och aktörerna jämförbara, såväl demografiskt som i tid och rum, vilket är nödvändigt sett till undersökningens storlek samt dess komparativa syfte. Vidare, för att komparation ska vara genomförbar och symmetrin upprätthållas, har reseberättelser valts vars återgivelse till någon grad av mig anses spegla nyreligiositet. Detta då man emellertid benämner resan som en pilgrimsresa, samt sett till det specifika språket som brukas och/eller individernas självpresentation. Metodologiskt har studien utformats komparativt, med inspiration från den fenomenologiska traditionen sett till mitt förhållningssätt gentemot bloggförfattarnas eventuella sanningspåståenden. Då frågeställningen fokuserar på reseberättelsernas tematik är metoden en tematisk analys. Metoden och perspektivet är rimlig dels när man vill se till hur ett fenomen manifesterar sig hos en given individ utan att reducera fenomenet till andra faktorer, dels i ljuset av uppsatsens komparativa utformning. Vidare diskussion kring metod och teori sker nedan.

2. Metod och teori

Jag brukar en närläsning av individers bloggar, vilka har erhållits via sökningar på Google. För att finna blogginlägg som berör den specifika platsen har termer såsom ”Machu Picchu pilgrimage blog” och ”Machu Picchu travelogue” använts. Jag namnger bloggförfattarna så som de namnger sig själva. Då bloggarna är offentliga faller anonymiseringsansvaret bort. Innehållet i dessa bloggar är omfattande och berör flertalet ämnen och resor. I de fall då blogginläggen avser besök vid Machu Picchu och är en del av en mer omfattande resa, läses även kringliggande blogginlägg i syfte att kontextualisera besöket vid denna specifika plats. Bloggarna, samt utarbetningen av tematik, läses och analyseras en åt gången för att sedan jämföras. Då uppsatsens utformning är komparativ i syfte att se till tematik hos bloggförfattarna är den valda metoden en tematisk analys. Enligt Stausberg (2011a: 27) har komparativa studier av religion varit starkt relaterade till religionsfenomenologin. Vidare skriver Stausberg (2011a: 34) att komparation inte är en strikt metod utan en forskningsdesign, ett sätt att närma sig ett problem, vilket kan kompletteras med verktyg (metoder) såsom historiografi, innehållsanalys eller filologi. I mitt fall är detta verktyg att analysera teman – en tematisk analys. Med hjälp av uppsatsens centrala teoretiska begrepp och koncept, som nedan diskuteras, söker jag teman genom att jämföra de olika reseberättelserna. Då mitt förhållningssätt gentemot materialet inspireras av den fenomenologiska traditionen kan denna i sig vara bra att diskutera. Detta då det råder delade meningar kring vad fenomenologin innebär. Ett klagörande över hur mitt eget förhållningssätt gentemot traditionen exakt ser ut presenteras även det nedan.

2.1 Fenomenologi – en översikt

Fenomenologin föddes ursprungligen in i en filosofisk epistemologisk miljö och under 1900-talet arbetades en metodologisk utläggning fram, tillskriven Edmund Husserl (1859–1938). Denna utläggning har lagt grunden för flertalet fenomenologiska förhållningssätt (Cox 2010: 25), men Husserls metodologi var per se inte ägnad religionsvetenskapen. Hur fenomenologin tillämpats och utövats inom religionsvetenskapen varierar. Trots detta kan centrala beståndsdelar urskiljas. Sett till fenomenologins historia inom religionsvetenskapliga studier kom formuleringen till stor

del att ske utifrån en reaktion emot olika former av reduktionism, såsom samhällsvetenskaplig reduktionism (Cox 2010: 34). Samma form av kritik har ställts gentemot flera discipliner, även teologin. Cox kallar kritiken emot teologin för teologisk reduktionism, där den egna religionen ses som mest trovärdig och där andra religioner studeras i relation till en sådan hållning (Cox 2010: 44). Oavsett hur reduktionism tar sig uttryck söker fenomenologin ställa sig bortom sådana tendenser.

Förutom motståndet till diverse former av reduktionism kan man identifiera ytterligare centrala aspekter av fenomenologin. En av dessa präglas av tanken att en inblick i individens uppfattning om dennes religiösa verkligheten kan erhållas (Spickard 2011: 333), vilket Spickard vidare menar är en central aspekt av tanken på levd religion (2011: 333). Denna inblick strävas efter genom ett förhållningssätt som bl.a. religionshistorikern Ninian Smart (1927–2001) kallade för metodologisk agnosticism, där religiösa sanningspåståenden bortses från hos forskaren (Allen 2010: 214). Ett sådant förhållningssätt gentemot religiösa sanningspåståenden artikulerades även av Edmund Husserl i syfte att se till hur ett givet fenomen manifesterar sig hos det medvetandet man studerar. Husserl benämnde detta mentala tillstånd som att utföra *epoché*, från grekiskans ord för 'att hålla tillbaka' (Cox 2010: 28). Allen sammanfattar fenomenologins mångfald genom att peka på att denna kan vara komparativ, empirisk och deskriptiv (2010: 214–215). Ibland ser den på religionen ett autonomt fenomen, m.a.o. en egen entitet och ett eget klassificerbart fenomen, och är då antireduktionistisk (Allen 2010: 215). Slutligen är fenomenologin beroende av det religiösa fenomenets kontexter samt att metodens utövare använder sig av ett metodologiskt agnostiskt omdöme, empati och sympati i sitt studie av ett givet fenomen (Allen 2010: 215–216). Studiet av hur ett fenomen manifesterar sig och upplevs av en individ är därmed centralt för fenomenologin. Med ett agnostiskt förhållningssätt till sanningsfrågor och en antireduktionistisk attityd kan forskaren närma sig det givna fenomenet. Sett till religiösa fenomenens mångfald menade Ninian Smart att ett empatiskt förhållningssätt till dessa fenomen krävs, samt att fenomenologin i ljuset av denna mångfald nödvändigtvis måste vara multidisciplinär och komparativ (Allen 2010: 214). Allen menar vidare att forskaren når en empatisk och sympatisk förståelse av den andres livsvärld genom utförandet av *epoché* (2010: 216).

Man kan alltså se att fenomenologin möjligen är en forskningsattityd snarare än en strikt metod. Allen visar även på fenomenologins mångfald i form av att kategorisera olika sätt som metoden har använts på. Dessa kan innebära alltifrån att endast undersöka observerbara fenomen, att jämföra och klassificera sådana, medan andra mer eller mindre betonar den filosofiska fenomenologins inflytande i sin tillämpning (Allen 2010: 205–206). Denna diskussion vittnar om en verklig mångfald när man inom religionsvetenskapen brukar fenomenologi men att det samtidigt finns vissa centrala aspekter i denna. Fenomenologins förhållningssätt gentemot religiösa fenomen har mött kritik på grund av dess syn på religionen som ett eget klassificerbart fenomen, samt dess kritik av reduktionistiska förhållningssätt där religiösa fenomen endast anses vara biprodukter. Kritiker har emellertid menat att perspektivet innebär en form av teologi och en egen form av teologisk reduktionism (Cox 2010: 155). Cox svarar på kritiken riktad emot fenomenologin, som om den vore en form av teologi, genom att påpeka att man som forskare inte bör se sig som låst i en strikt dikotomi där man antingen är troende eller icke-troende (Cox 2010: 161). Vidare anser han att man, som fenomenolog, inte studerar de religiösa sanningsspörsmålen som sådana utan snarare ser till själva fenomenet, m.a.o. hur grupper och individer agerar i relation till de egna sanningsspörsmålen (Cox 2010: 162). Man bör alltså kunna studera religiösa perspektiv på ett vetenskapligt vis genom att som forskare tillfälligt försöka sätta sig in i dessa (Cox 2010: 159).

2.2 Motivering till metodval

Några av de centrala aspekterna inom fenomenologin, ovan formulerade, har inspirerat min läsning av materialet. Detta bearbetas med ett metodologiskt agnostiskt förhållningssätt gentemot eventuella sanningspåståenden. Vidare sker ett försök att beskriva dessa fenomen så som de manifesteras hos individen (Allen 2010: 208), m.a.o. en antireduktionistisk attityd, i enlighet med uppsatsens frågeställningar. I ljuset av uppsatsens komparativa utformning och dess tematisk-analytiska metod identifieras och diskuteras tematiska likheter i enlighet med den valda teoribildningen. Braun och Clarke (2006: 79) skriver att en tematisk analys ”... is a method for identifying, analysing and reporting patterns (themes) within data.”. Flertalet metoder söker göra just detta, men

en tematisk analys skiljer sig åt, hävdar Braun och Clarke, på så vis att den inte är direkt länkad till ett föreexisterande teoretiskt ramverk (2006: 81). Detta anser jag vara en styrka i metoden om mitt teoretiska ramverk ska vara applicerbart.

Som jag diskuterat nu har viss kritik yttrats avseende fenomenologiska förhållningssätt gentemot religiösa fenomen. Religionsvetaren Kim Knott beskriver i sin artikel *Religion, Space, and Place: the Spatial Turn In Research On Religion* (2010) hur studiet av platser i ljuset av marxistisk och poststrukturalistisk teoribildning har förflyttats från det fenomenologiska till det socialkonstruktivistiska där fokus ligger på exempelvis materiella relationer i skapandet av platser (Knott 2010: 33). Då uppsatsens utformning är komparativ, förhållningssättet gentemot materialet inspirerat av den fenomenologiska traditionen och därmed inte har som syfte att se till exempelvis materiella relationer, står den i viss kontrast till en socialkonstruktivistisk förklaringsmodell. Denna positionering präglas av önskan att se till fenomenet, den specifika platsen i reseberättelsen, så som det manifesterar sig för individen och vilken roll denna anses utgöra i berättelsen. Vidare komparation, i syfte att se till tematiska likheter och skillnader, gör att det valda tillvägagångssättet är motiverat och användbart. Uppsatsens teoretiska ramverk, eller dess analytiska begrepp och verktyg, har primärt inspirerats av och erhållits från ovan diskuterade Ninian Smart. Detta diskuteras nedan.

2.3 Teori

Som nämnt har denna aspekt av uppsatsen inspirerats av Ninian Smart. För att svara på uppsatsens frågeställningar om hur Machu Picchu beskrivs, vilken roll platsen får i blogginläggen och potentiella tematiska likheter och skillnader, hämtas det teoretiska ramverket primärt från Ninian Smart. Smart talar om pilgrimsresan i relation till rummet (*space*) och hur detta ” ... tends to be spiritually bumpy”, samt hur ” ... some parts of space are more sacred than others.” (Smart 1996: 85). I relation till detta beskriver han en pilgrimsresa på följande sätt: ”The logic of pilgrimage is to go to one of the high sacral bumps in space, draw on its merit and convey that to the periphery.” (Smart 1996: 86). Citatet innehåller flertalet centrala aspekter, bl.a. att merit finns att finna, att denna förläggs till periferin – den har alltså en verkan på individen bortanför pilgrimskontexten – samt att meriten erhålls från de ”heliga knölna” i rummet. Enligt Smart kan meriten

förstärkas om resan innehåller mödosamma aspekter eller, sett till modern tid, om många platser kan besökas med hjälp av samtida transportmedel (Smart 1996: 86). Meriten förstås här som en form av belöning vilken pilgrimen erhåller ur ett slags belöningssystem. Om stor möda läggs ned på pilgrimsresan ökar alltså meriten, eller belöningen. Detta öppnar upp för möjligheten att se på hur individen förhåller sig till den egna resan och dess olika aspekter. Då Machu Picchu idag är ett mycket populärt turistmål menar jag att denna teoretiska infallsvinkel är av stor nytta för analysen. I ljuset av Machu Picchu, samt kringliggande område, som turistmål tas även i beaktning vad Smart kallar för *semi-pilgrimages* och *quasi-tourist trips* som uppstått p.g.a. en globalisering av pilgrimsfenomenet (Smart 1996: 285). Här kan en spänning mellan turism och pilgrimsresande anas, vilket vidare kommer att diskuteras nedan.

Den valda teorin menas här ha två fokusområden – dels på pilgrimsresan i rummet, dels på pilgrimen. Dessa menas vara lovande riktlinjer i sökandet av att identifiera teman, hur Machu Picchu beskrivs och vilken roll platsen kan menas få i blogginläggen.

3. Tidigare forskning

Uppsatsens fokusområde gränsar till flertalet forskningsområden och kategorier såsom pilgrimsresor- och platser, turism, nyreligiositet och intersektionen dessa emellan. Tidigare forskning kring dessa områden är emellertid omfattande och dessa kommer närmare att diskuteras i egna avsnitt. Då pilgrimer och pilgrimsvandringar kan ta sig an en mängd olika uttrycksformer kan dessa vara svåra att definiera. Särskilt, som nedan diskuteras, i relation till andra typer av resande. Religionsvetaren Laurel Zwissler (2011: 327–328) skriver dock att en pilgrimsresa, generellt sett, ofta ses som resan till en plats som anses helig, vilken genomförs med religiösa motiv, men att pilgrimsresor i slutändan kan manifesteras sig mycket olika. Denna variation skulle kunna förstärkas ytterligare när man ser till forskning kring virtuella former av pilgrimsresande då dessa, som religionsvetaren Mark MacWilliams (2002: 320) påpekar, utmanar tidigare sätt att se på pilgrimsresan som en strikt fysisk företeelse. Antropologen Nancy Frey har studerat pilgrimsresor till Santiago de Compostela och pekar på att en mängd olika människor, såsom kristna, agnostiker, buddhister och esoteriker, åtar sig denna

pilgrimsvandring av en mängd olika skäl (Frey 2004: 91). Forskningsöversikten avseende turism och pilgrimsresande utgörs här av bl.a. religionshistorikern Michael Stausbergs bok *Religion and Tourism: Crossroads, Destinations and Encounters* (2011b) – en omfattande bok som bl.a. pekar på dessa reseformer som mycket lika varandra och att skillnaden till stor del kan ses som emisk. Samma sak pekas på av Frey som säger att dessa är liknande reseformer, mänskliga rörelser, snarare än direkta motsatser och att de kan ha meningsskapande funktioner (Frey 2004: 89–90). Frey talar vidare om hur pilgrimsresan, emiskt sett, kan ses som en metaforisk och inre resa och att individer ofta lyfter vikten av hur resan genomfördes snarare än varför (2004: 91).

Sett till forskningsläget kring nyreligiositet i pilgrimskontext har flertalet fallstudier i artikelform undersökts för att skapa en uppfattning om hur detta kan ta sig uttryck. Även artiklar som talar om det generella forskningsläget kring pilgrimsplatser har undersökts, såsom den av religionsvetaren Kim Knott (2010) som talar om att forskningsläget har förflyttats från den fenomenologiska traditionen till en socialkonstruktivistisk sådan. Adrian Ivakhiv lyfter bl.a. fram naturens och kapitalismens roll i nyreligiöst pilgrimsresande (2003). Samt Zwissler som pekar på hur nyreligiositet och neopaganism i pilgrimskontext kan ta sig en mängd olika uttrycksformer och att samtida forskning emellertid motsäger tidigare uppfattningar kring fenomenet (2011). Dessa artiklar diskuteras närmare i avsnitt nedan. För att skapa en uppfattning om vad nyreligiositet innebär och hur detta forskningsläge ser ut har *The Oxford Handbook of New Religious Movements* (2004) använts. Denna pekar på att nyreligiositet som fenomen emellertid kan vara svårt att definiera och identifiera. De generella drag som dock lyfts fram, exempelvis individualism och brist på organisatoriska egenskaper, menas vara uppsatsen till nytta. Även denna diskuteras närmare nedan. En översikt av Machu Picchu som plats, hur denna kan ses historiskt samt perspektiv på hur platsen kom att bli så pass populär som den blev ges också nedan.

3.1 Turisten och pilgrimen – en kritisk jämförelse

Forskningen visar att en vaghet kan återfinnas mellan kategorier såsom turist, turism, pilgrim och pilgrimsresor, både för forskare och de som engagerar sig i sådana aktiviteter. Huruvida uppsatsens studerade berättelser, bloggförfattarna och den

specifika platsen ska talas om ur ett pilgrimsperspektiv, i strikt turistperspektiv, eller om en sådan distinktion sett till uppsatsen måhända inte har någon betydelse, kan behöva ses i ljuset av denna spänning. En eventuell polaritet emellan turist och pilgrim som kategoriska särarter har emellertid visats sig svår att upprätthålla. Detta har visats på genom att se till hur religiösa individer i turistkontext fortsätter att uttrycka religiösa behov, vilket turistmarknaden i sig har svarat på, samt utvecklats i enighet med (Stausberg 2011b: 32–33). Turism och religiöst resande har alltså i vår egen tid visats vara interrelaterade koncept, vilket måhända även kan spåras i historien. Pilgrimer, trots variationer rörande bl.a. motivationskrafter och förväntningar, söker dock inte sällan att aktivt kontrastera sig själva med turister, vilket pekar på vikten av en sådan självbeteckning. Detta sker exempelvis genom alternativa beteendemönster – en särskiljning som likväl kan upprätthållas av potentiella institutioner kopplade till en given pilgrimsplats (Stausberg 2011b: 53–54). Det kan i ljuset av detta pekas på att distinktionen mellan pilgrimen och turisten möjligen bör ses som en emisk sådan, vilken upprätthålls av den givna individen och dess syfte med resan (Stausberg 2011b: 54). Flertalet motivationskrafter verkar ligga bakom resor till uppsatsens studerade plats, Machu Picchu. Hit åker människor i organiserade former, som back-packare, turister och som pilgrimer. Även här kan distinktionen mellan att vara turist och pilgrim uppfattas som emisk.

Stausberg menar vidare att det i postmoderna samhällen inte längre finns en lika tydlig gräns mellan vad som är fritid och arbete då människan idag reser alltmer, i flertalet syften, vilket ger upphov till att en mängd olika turismformer kan pekas på – inte minst religiös turism (Stausberg 2011b: 27–28). I detta fall kan den postmoderna, västerländska, kapitalistiska människans varierande reseformer tänkas hänga samman med olika former av turism. Sett till detta kan man möjligen tala om överlappningar mellan olika reseformer snarare än att upprätthålla en strikt distinktion mellan exempelvis arbets- och turismresan. Måhända är det ur ett etiskt (*etic*) perspektiv en smärre skillnad mellan turisten och pilgrimen och olika förhållningssätt till den åtagna resan, som pilgrim alternativt turist, kan alltså ses som utbytbara sett till individen. Stausberg beskriver detta följande: "Tourists may sometimes slip into the role of pilgrims, while pilgrims may temporarily step out of their role of pilgrim and adopt that

of the tourist ...” (Stausberg 2011b: 65). I ljuset av detta kan det uppfattas att individer som reser till Machu Picchu, i egenskap av att vara turister alternativt pilgrimer, kan stiga ur och in i de diverse rollerna. Det kan dock vara nödvändigt att se till definitioner av såväl turist som pilgrim. UNWTO (United Nation World Tourism Organization) talar om turisten under kategorin besökare (*visitor*), vilken definieras följande: ”A *visitor* is a *traveller* taking a *trip* to a main destination outside his/her *usual environment*, for less than a year, for any main purpose (business, leisure or other personal purpose) other than to be employed by a resident entity in the country or place visited.” (UNWTO u.å.: 13). En turist faller under denna definition på följande vis: ”A *visitor* (*domestic, inbound or outbound*) is classified as a *tourist* (or *overnight visitor*), if his/her *trip* includes an overnight stay ... “ (UNWTO u.å.: 13). Pilgrimen skulle kunna täckas av denna definition. Pilgrimsresan kan förstås som en resa till ett slutmål som anses heligt och där resan är religiöst motiverad, men stor variation kan återfinnas sett till denna reseform (Zwissler 2011: 327).

3.2 Nyreligiositet som religionsform

Uppsatsen fokuserar specifikt på resenärer som emellertid kan identifieras som nyreligiösa. För att förstå vad detta innebär behöver nyreligiositet som begrepp kort diskuteras för att kontextualisera det studerade fenomenet. Studiet av nya religiösa rörelser och nyreligiositet ses ofta i ljuset av sekularisering där religiös pluralism, relativisering av sanningar och privatisering av religiös tillhörighet präglar det samtida samhället (Partridge 2004: 41–42). Dessa faktorer har dock inte inneburit att religiositet har försvunnit från samtiden. Religiösa och andliga former har istället tagit ny form, vilket man har sett genom att studera dessa fenomen bortom traditionella och institutionella former (Partridge 2004: 46–47). Nyreligiositet, eller vad som emellertid har kallats för ”New Age”, har visat sig vara svårt att definiera och identifiera. Steven Sutcliffe (2004: 470–471) menar att en etisk definition av nyreligiositet i form av en rörelse, organisation, medlemskap etc. är svårt att finna då det snarare är avsaknaden av dessa organisationstypiska aspekter som ger nyreligiositet sin särprägel.

Sutcliffe (2004: 477) talar om individerna som engagerar sig i nyreligiositet som sökare och hur en av dessa sökartyper, *the multiple seeker*, ofta

inkorporerar flertalet traditioner och idéer synkroniskt. Han menar vidare att denna sökartyg kan vara den mest vanliga sökartygen sett det nyreligiösa fältet, där sökandet i sig kan ske geografiskt, i form av resande, såväl som andligt, reflexivt, med hjälp av diverse tekniker (Sutcliffe 2004: 478). Detta öppnar upp för en mångfaldspotential sett till hur nyreligiös doxa och praxis kan manifesteras sig. I ljuset av detta kan även likheter mellan nyreligiositet och neopaganism som religionsformer bli påtagliga. Reid och Rabinovitch (2004: 519) refererar till Paul Heelas (1996) som menar att neopaganism i diverse former, såsom häxkonst, shamanism etc., är en del av New Age-fenomenet sett till dess individualistiskt präglade andlighet. Reid och Rabinovitch (2004: 520) ger ytterligare ett exempel från Michael York (1995) som menar att New Age och neopaganism delar en av motkulturen präglad ursprungsmiljö, samt diverse praktiker. Vidare, sett till skillnader dessa emellan, menar York att neopaganister ofta fokuserar på en koppling till det förflutna medan i New Age-kretsar fokus snarare ligger på vad som anses vara en ny och mer metafysiskt präglad andlighet (Reid & Rabinovitch 2004: 521).

Definitionen av dessa religionsformer blir svåra sett till den mångfald som potentiellt kan återfinnas. Nyreligiositet kan dock uppfattas av både lekmän och forskare som en ofta individualistisk hållning gentemot framtida utveckling, ritualistik och alternativa helandekonster – aspekter som likväl kan återfinnas i neopaganistiska kontexter, men ritualistiken kan här i större grad menas betona gemenskapen, samt gemenskapens identifikation med historiska kulturer och mytologier (Zwissler 2011: 327). Nyreligiositet menas ofta ha ett ursprung i motkulturens era, men Sutcliffe (2004: 480) menar att detta i sig kan vara problematiskt då kopplingar till nyreligiösa tankar kan göras till tidigare, historiskt etablerade, traditioner såsom teosofi och spiritualism. I relation till den mångfald som kan ses i den nyreligiösa arenan kan likväl en mångfald i potentiella pilgrimsplatser anas. Nedan följer en diskussion som närmare beskriver hur nyreligiositet, samt neopaganism, kan manifesteras sig i pilgrimskontext.

3.3 Nyreligiositet i pilgrimskontext

Sett till den uppsjö av potentiella pilgrimsplatser för diverse nyreligiösa och neopaganistiska grupper menar Zwissler (2011: 330) att dessa grupper kan orientera sig

inom denna variation p.g.a. deras generella kosmologier. Flertalet sådana platser kallas, bl.a. av diverse nyreligiösa och neopaganistiska grupper, emellertid för *power places* och ses inte sällan som ett arv i mänsklig universell mening där dessa grupper kan utöva sina praktiker (Stausberg 2011b: 98). I nyreligiös (samt neopaganistisk) mening anses dessa platser besitta naturliga energier som är särskilt kraftfulla och som forntida civilisationer menas ha konstruerat sina byggnadsverk i relation till, eller som återfinns i naturen som sådan (Ivakhiv 2003: 98). 1960–70-talens motkulturer, miljöaktivister och hippierörelser har historiskt förknippats med konstruktionen av dessa platser i dess nyandliga format, vilka kontrasterades mot det moderna väst och tolkades som genuint heliga och andliga (Ivakhiv 2003: 95–96). Platserna tenderar även vara desamma som diverse kända turistmål samt etablerade och ”traditionella” pilgrimsplatser (Stausberg 2011b: 99). Machu Picchu är ett tydligt exempel på just detta. Användandet av traditionella platser i nyreligiös/neopaganistisk kontext har bl.a. visats av Anna Fedele (2009) som diskuterar Le Sainte-Baume i Frankrike – en plats som relateras till Maria Magdalenas sista tid i livet och som besöks av individer med ett feministiskt förhållningssätt till neopaganism. Feministiska pilgrimer, som i Fedeles studie ser på Maria Magdalena som en kvinnlig version av Jesus (Fedele 2009: 243), menar bl.a. att patriarkatet i historien har förtryckt de kvinnliga gudomar som man vördar, samt att man ställer sig emot exploateringen av planeten, vilken ofta tillskrivs kapitalism och globalisering (Fedele 2009: 246–247).

Med exempel från deltagande i två pilgrimsresor till Grekland, visar Jill Dubisch (2009) hur hennes undersökta grupper besöker flertalet platser under samma resa. Hon pekar vidare på hur resandet till dessa platser i kombination med kontinuerliga ritualer ger resan som helhet en andlig och transformativ särprägel (Dubisch 2009: 291–292). I ljuset av denna särprägel får även vardagliga objekt en särskild betydelse för deltagarna (Dubisch 2009: 293). Dubisch menar att nyreligiösa former av pilgrimsresande, även om variation kan förekomma inom dessa, generellt sett skiljer sig från ”traditionella” pilgrimsresor främst i och med att de tenderar besöka flertalet platser under samma resa (2009: 285). Platserna som sådana, som ovan nämnt, kan i mångt och mycket variera.

Hur man har teoretiserat kring pilgrimsresan- och platsen i generell mening kan här vara bra att nämna. Ibland har pilgrimsresan exempelvis setts som en form av övergångsritual. Jack David Eller (2015: 121) pekar bl.a. på Edith och Victor Turners analys av pilgrimsresan, vilka menade att pilgrimen gör en resa in i en ny tid och ett nytt rum – från den vardagliga, via vad de kallade för *liminality*, den liminala fasen. Pilgrimsplatsen har emellertid beskrivits som en hierofani (*hierophany*), myntat av Mircea Eliade, vilket Eller beskriver som ” ... a place where something significant once happened and/or where power and meaning reside today.” (Eller 2015: 121.). Vidare referens till bl.a. Edith och Victor Turner kan ses i Stausberg (2011b: 21) som menar att man, inom studiet av turism, likväl har sett turisten som skapare av ett kosmos, där sociala gränsdragningar och hierarkier inte är närvarande på samma vis som i vardagen. Stausberg ger ytterligare ett exempel, med referens till Hennig (1997), som i linje med Turners argument såg på solsemestern som en ritual där turisten, via ritualiserade akter såsom att bada, samt förkroppsligande av vad som kan ses som religiös symbolism, upprätthåller centrala inslag sett till den arketypiska semestern (Stausberg 2011b: 21).

Dessa exempel betonar antingen resan, platsen eller en kombination av dessa. I såväl pilgrims- som turistkontext ter sig dessa vara centrala. Som kritik gentemot ovan teoretiseringar kan det dock pekas på att det i dagens aktuella forskning snarare fokuseras mer på vilka mekanismer som gör att platser anses heliga och potentiella spänningar som kan återfinnas intill dessa platser (Stausberg 2011b: 75). Zwissler (2011: 333) exemplifierar detta med ytterligare ett koncept av Victor Turner – *communitas* – vilket beskriver nedbrytandet av sociala barriärer i rituell, och därmed pilgrimsresande, kontext, vilket har tenderat få en positiv klang. Forskningen kring nyreligiösa och neopaganistiska pilgrimer har dock visat på en viss kritik gentemot detta koncept då tydliga spänningar har kunnat återfinnas vid platser som hålls för heliga inom flertalet traditioner (Zwissler 2011: 334–335). Detta är dock inte exklusivt den nyreligiösa och neopaganistiska pilgrimsarenan, ty liknande spänningar finns i historien förknippat med flertalet platser (Zwissler 2011: 334).

När man specifikt ser till fenomenologiskt inspirerade studier av nyreligiösa/neopaganister i pilgrimskontext har dessa varit svårfunna. Andriotis (2009)

använder ett fenomenologiskt perspektiv för att beskriva grekisk-ortodoxa pilgrimers upplevelser vid Mount Athos i Grekland. Andriotis menar i sin studie att hans tillgång till besöksböcker vid pilgrimsplatsen, där individernas egna upplevelser nedtecknades, utgjorde ett exemplariskt material sett till en sådan studie (Andriotis 2009: 71). För att positionera uppsatsen i det aktuella forskningsläget menas det att en komparativ, tematisk-analytisk studie med inspiration från den fenomenologiska traditionen kan ge en god emisk inblick i hur nyreligiösa individer beskriver sina besök vid Machu Picchu och hur deras erfarenheter kan manifesteras sig.

Undersökningen av platser inom diverse religiösa och andliga traditioner kan alltså ske utifrån flertalet perspektiv. Knott (2010: 31, 33) menar att dessa perspektiv kan ses i ljuset av två kategorier. I den ena kategorin placerar hon fenomenologin och synen på religiösa fenomen och platser som någonting med en särprägel, samt att detta perspektiv innebär ” ... an ethics of scholarly engagement that foregrounds the researcher’s own spiritual or religious positionality.”. Knotts andra kategori utgörs av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, där bl.a. materiella relationer är centrala i konstruktionen av platser, samt hur platser skapas utifrån kunskap och makt (Knott 2010: 33–34). Så som Knott presenterar fenomenologin visar på vad Cox (2010: 159) beskriver som en felaktig dikotomi. Den föreliggande uppsatsens utformning och metodval vill bl.a. se till hur besök vid Machu Picchu beskrivs och vilken roll platsen anses utgöra i de specifika berättelserna. Med metodologisk agnosticism kommenteras inte eventuella sanningspåståenden då dessa endast är intressanta i den mån individen på något vis i sin berättelse agerar i relation till dessa. Uppsatsen menas kunna bidra med en insikt i fenomenet ur ett perspektiv som varit svårfunnet sett till nyreligiösa grupper och individer.

3.4 Machu Picchu – en översikt

Machu Picchu är idag en mycket känd inkakonstruktion och en välbesökt turistplats. Stadens tros ha byggts kring mitten av 1400-talet och sett till en större kontext, baserat på arkeologiska data, ses ofta Machu Picchu som en av många kungliga egendomar (Salazar 2004: 24–25). Denna syn stärks av annan bevisföring. Arkeologiska data har kunnat jämföras med bl.a. spanska krönikor som beskriver liknande kungliga

egendomar med specifika arkitektoniska egenskaper – exempelvis exklusiva bad och trädgårdar – vilket kan tyda på en inkahärskares närvaro (Salazar 2004: 31–32). Dock vet man inte exakt vad dessa aspekter betyder. Byggnationen av kungliga egendomar kan delvis ha varit ett sätt för härskaren att påvisa sin bemästring av teknologi och resurser (Salazar 2004: 51). De har även kunnat kopplas till framgångsrika militära kampanjer där egendomar kan ha fungerat som politiska markörer, såsom var fallet med Pachacuti (som tros ha regerat inkariket ca. år 1438–1471) övertag av Urubambadalen och upprättandet av egendomar vid bl.a. Pisac, Ollantaytambo, och troligen även Machu Picchu (Salazar 2004: 50). Egendomar såsom Machu Picchu verkar alltså främst ha varit en plats för inkaeliten. Salazar (2004: 33) menar dock, baserat på arkitektoniska bevis, att majoriteten av Machu Picchus byggnader hade en religiös innebörd. Exempelvis har fönstren i ett av templen, Soltemplet (The Temple of the Sun), visat sig vara orienterade i enlighet med solståndet i juni månad, samt uppgången av bl.a. konstellationen Plejaderna (Salazar 2004: 36). Vidare är Soltemplet en inhängning av en skulptur, ett kattdjur, som emellertid tolkas vara den totemistiska puman (Salazar 2004: 36). Vi kan dock inte med säkerhet säga vad någonting med en religiös innebörd betydde för inkafolken.

Man kan dock se att Machu Picchu, i egenskap av att vara en kunglig egendom, var en av många kungliga egendomar snarare än en enstaka speciell konstruktion. Måhända hade platsen för Pachacuti såväl geografisk som kosmologisk betydelse, men likväl kan platsen ha beundrats av samma skäl som den beundras idag sett till högländslandskapet (Salazar 2004: 46). Det är svårt för oss idag att avgöra just detta. Salazar (2004: 47) menar vidare att platsen, sett till dess luxuösa och ekonomiskt beroende prägel, kollapsade när spanjorerna erövrade området och störde det underliggande systemet. Spanjorerna verkar ha varit militärt och ekonomiskt pragmatiska i sin erövringsprocess och inte brytt sig mycket om avlägsna egendomar såsom Machu Picchu – till skillnad från ovan nämnda Ollantaytambo som via sin geografiska närhet till Cusco kom att införlivas in i den nya spanska penningekonomin (Salazar 2004: 47).

Hur just Machu Picchu i modern tid kom att få en särskild prägel är av intresse för föreliggande uppsats att kort diskutera i syfte att kontextualisera det

studerade fenomenet. Genom bl.a. FN:s och Perus nationella lagföreläsning har Machu Picchu och kringliggande område kommit att beskyddas sett till dess natur, kultur och biologiska mångfald, vilket ofta står i konflikt med dagens turistindustri (Ochoa 2004: 111, 113). Vidare menar Ochoa (2004: 113–114) att den peruanska turistindustrin, i ljuset av terrorism och därmed en nedgång i turism under 1980–1990-talen, tog inspiration från platser såsom Nepal och Tibet, samt från akademisk kunskap avseende förspansk religion i Anderna, i syfte att skapa en andlig form av turism. Turisterna som besöker området är dock inte de enda som använder sig av arkeologiska lämningar i potentiellt andligt syfte. Lokala befolkningar runt om i Anderna använder sig av sådana för att genomföra diverse kalendariska ritualer och i bl.a. Cusco utförs teatraliska återgivningar, moderna tolkningar, av diverse inkaritualer (Ochoa 2004: 110–111).

Machu Picchu och liknande platser har alltså blivit internationellt juridiskt erkända och de besöks och används av såväl turister som lokalbefolkningar. Shullenberger (2008: 325–326) menar att liknande narrativ kan ses redan hos Hiram Bingham (som år 1911 ”upptäckte” Machu Picchu) och latinamerikanska nationalistiska ideologier, där Machu Picchu framställs som en plats med en jungfrustatus och stort symboliskt kapital. Shullenberger (2008: 329) menar att dessa berättelser och den politiska dynamik som ligger bakom dessa är en konsekvens av Binghams internationella mediala framgångar kopplade till upptäckten av Machu Picchu. Dagens turister menas vidare möta platsen och dess attraktioner som är färgade av dessa narrativ (Shullenberger 2008: 229–330). Måhända finns inte en enstaka kausal faktor till Machu Picchus popularitet. Ett perspektiv på fenomenet skulle dock kunna belysas av Shullenbergers analys med fokus på postkolonialism och nationalism.

4. Empiri – bloggar som skildrar Machu Picchu

Materialet som har valts är primärkällor i form av blogginlägg, funna via sökningar på Google, som är författade av individer som besökt Machu Picchu. Emellertid är blogginläggen som direkt relaterar till besök vid platsen endast en del av en serie inlägg berörande en mer omfattande resa. När så är fallet har dessa övriga blogginlägg behandlats för att kontextualisera individens besök vid, samt skildring av, Machu Picchu. Bloggarna i vilka skildringarna återfunnits ägs av de givna individerna och de

är författade i syfte att skildra den personliga erfarenheten och upplevelsen. Materialet får på detta vis en subjektiv prägel, vilket är önskvärt sett till uppsatsens syfte. Nedan följer presentationer av bloggarna som utgör uppsatsens material.

4.1 The Perpetual Pilgrim

Denna blogg ägs och skrivs av Evans Bowen, en amerikansk kvinna. Hon beskriver själv att bloggen ” ... is about my journey along a spiritual path ... ” där hon vill dela med sig av kunskaper och erfarenheter (Bowen, u.å.). Vidare är hon välutbildad och har ett stort reseintresse. Hon har också arbetat med reseverksamhet (Bowen, u.å.). I uppsatsens syfte är Bowen som bloggare intressant. Delvis sett till namnet på bloggen, men även sett till hur Bowen presenterar sig själv utgör hon och hennes blogg bra material sett till nyreligiöst pilgrimsresande. I sin presentation om sig själv skriver hon följande:

In the twenty years I have been actively involved in the consciousness movement, I have been able to study with many great teachers. I have studied Tarot, Mediumship and Mastery with Rachael Salley, Egyptian Mythology, Theosophy, Channeling and Sacred Sites with Page Bryant, Native American Shamanism with Peter Calhoun, Peruvian Shamanism with Amaru Li, Egyptology and Astrology with Mary Lomando. The last ten years I have hosted internationally recognized teachers, shamans and intuitives in East Tennessee. I also organize small group sacred sites tours.

(Bowen, u.å.).

Jag anser att Bowens presentation av sig själv faller inom den nyreligiösa kategorin. Närmare bestämt kan hon talas om i form av en multiple seeker, som ovan diskuterats med referens till Sutcliffe (2004), som han menar är den vanligaste formen av nyreligiös utövare. De blogginlägg som är av intresse för uppsatsen utgörs av fem stycken sådana

som alla beskriver olika delar av en större resa i Anderna. Dessa inlägg sträcker sig från den 24 oktober 2016 till den 31 oktober samma år.

4.2 Jeffrey S. Markovitz

Markovitz blogg ägs av personen själv, som också är från USA. Markovitz arbetar med att skriva samt som assisterande professor i engelska vid Community College of Philadelphia (Markovitz, u.å.). Han har ingen längre presentation av sig själv där nyreligiositet är en lika tydlig aspekt jämfört med de andra blogg författarna. Dock är det primärt språkbruket hos Markovitz som gör blogginlägget intressant sett till nyreligiositet och pilgrimsresande. I hans blogg är ett enstaka inlägg, som dock är längre än ett givet inlägg hos de andra blogg författarna, av intresse för uppsatsen. Inlägget är daterat 9 juni, 2015, och beskriver en resa från Cusco till Machu Picchu via Inkaleden, med avslut i Lima. Blogginläggets omfattning gör det intressant då den större resan gör det möjligt att kontextualisera besöket vid Machu Picchu.

4.3 The Professional Hobo

Denna blogg ägs och författas av kanadensiska Nora Dunn, tidigare ekonomisk rådgivare, som numera reser världen runt och livnär sig på att skriva (Dunn, u.å.). Av intresse för min uppsats är en tredelad serie inlägg, daterade 3, 10 och 14 april 2014. Denna serie benämns "*Trekking the Andes*" och utgör ett bra material för att kontextualisera besöket vid Machu Picchu. Dunn delar, liksom Bowen och Markovitz, ett stort reseintresse. Även här är språkbruket i de diverse blogginläggen, samt de aktiviteter hon ägnar sig åt, av intresse sett till nyreligiositet i kombination med resande. I sin egen presentation nämner hon att hon " ... apprenticed with a shaman in Peru for 2 years, and later worked as a shaman's assistant in Ecuador.". Dunns vistelse i Peru och Anderna är mycket omfattande och flertalet blogginlägg berör resor i dessa områden. Då serien *Trekking the Andes*, som tidigare nämnt, är tredelad och berör samma resa begränsas studiet av denna blogg till just dessa inlägg.

5. Läsning av källor

För att svara på uppsatsens frågeställningar och uppfylla dess syfte inleds analysen med att se till hur Machu Picchu beskrivs, samt vilken roll platsen anses få i berättelserna. Vidare komparation av dessa återgivelse, samt av besök till andra platser, ger upphov till tematik som sist diskuteras. Nedan diskuteras resultaten parallellt med analysen. Citat ur bloggarna återges i såväl blockcitatform som löpande i texten baserat på deras längd.

5.1 Framställningen av Machu Picchu

Samtliga blogg författare besöker Machu Picchu som en del av en större resa i Peru och Anderna. Såväl Dunn som Bowen skriver att ett besök till Machu Picchu är någonting som de längtat efter en längre tid. Inledningsvis beskriver Bowen att resans syfte är att bergsvandra och att Peru väljs p.g.a. att altituden känns mer överkomlig än Kilimanjaro, samt att hon ” ... visited Peru in 2011 and loved it and really wanted to walk the Inca Trail to Macchu Picchu, the lost city of the Inca.” (Bowen 2016a). Dunn beskriver att hon har väntat på att besöka Machu Picchu i tolv år (2014c). Det var hennes första möte med hennes blivande guide som gav upphov till att resan till platsen antogs och hon beskriver detta följande:

... he spoke of spirituality, emotional growth, and the healing effects of nature, while describing some epic multi-day hikes through the Peruvian Andes including a variety of sacred sites and epic mountains.

My eyes grew wide and my heart pounded. I put my hand tenderly on my left knee and cradled my right foot on the chair.

(Dunn 2014a).

Markovitz blogginlägg beskriver besök i Cusco, vandring längs med inkaleden till Machu Picchu, samt besök i Lima, som han tar sig an tillsammans med en annan person, Amy. Markovitz menar att motivationen till resan var att utforska vad han benämner

som Perus binära natur, vilket han beskriver följande:

In being perhaps momentarily reductive, Peru is a country of relatively coexisting binaries; its duality pervades in its east-west geography which, like in much of Latin America, is represented by the nomenclature ‘orient’ (East) and ‘occident’ (West). Lima, the capital, is a metropolitan, contemporary, post-colonial megacity in the middle of a coastal desert. Spanish is spoken there. St. Martin’s square—if not for the red-and-white striped flags—could be Paris. Lima’s complement, Cusco, in the orient, is in the midst of the Andes mountains: a lush, verdant place where Incan culture thrives—where Quechua is spoken—, where there are guinea pigs on dinner tables and there’s a whole lot of altitude.

(Markovitz 2015).

Längtan efter att specifikt besöka Machu Picchu verkar vara desto mer framträdande i Dunns och Bowens beskrivningar. När individerna väl anländer till Machu Picchu har de upplevt flera dagar av vandring och har i sina blogginlägg beskrivit en mängd upplevelser och reflektioner. Dessa diskuteras vidare nedan.

För Bowen var besöket vid Machu Picchu ” ... the grand finale ... ” (Bowen 2016e). Trots detta är den faktiska beskrivningen av platsen relativt kortfattad. Hon och hennes sällskap utför på vägen mot Solporten (Sun Gate – där inkaleden tar slut) en form av ceremoni för deras nyligen bortgångna far, de förundras över hur vacker platsen är och hon beskriver mötet med platsen följande: ”I was in heaven. The green mountains, blue sky and spectacular ruins—it is like walking in a dream. Nothing could possibly be that perfectly beautiful.” (Bowen 2016e). Hos Dunn finner man desto fler inslag som anspelar på andlighet och nyreligiositet. Hon beskriver bl.a. att ”Machu Picchu is a very special place with a tangible energy to it.” (Dunn 2014c), samt att:

There here are many theories as to how this city in the sky was built – a feat that defies modern physics, much less ancient physics. Everything is intentional, directional, and built using sacred geometry principles drawing energy from the four surrounding mountains, directly to the east, west, north, and south.

(Dunn 2014c).

Vidare menar hon att hon direkt kände sig kopplad till de andra människorna som befann sig på platsen: ” ... I felt infinitely more connected to everybody on the mountain. It was as if this sacred place adjusted everybody’s vibrations so we could relate to one another with kindness and understanding, and an aura of calm reverence enveloped us all.” (Dunn 2014c). Hon har även med sig kristaller som hon laddar med hjälp av bergens egenskaper, vilket hon visar med hjälp av en bild och beskriver följande: ” ... it is said that if you bring crystals to Machu Picchu, you can charge them with a healing energy that comes from these surrounding mountains, which each hold a different property of crystals – solid, liquid, gas, and plasma.” (Dunn 2014c). Liksom Bowen och hennes sällskap utför Dunn och hennes medresenärer en helig ceremoni på vägen upp mot Solporten (Dunn 2014c). För både Bowen och Dunn är Machu Picchu speciell på så vis att den beskrivs i enbart positiva termer och de ägnar sig båda åt ceremonier på vägen till Solporten. Dunn skriver att ” ... a short way into our onward hike we stopped by a massive sacred rock for a rest and another sacred ceremony.” (Dunn 2014c). Bowen skriver att “We sat up on a ruin for a long time trying to soak up every inch of beauty ... Melissa and I did a little ceremony for our father who died last year.” (Bowen 2016e). Markovits beskriver sitt möte med platsen relativt annorlunda. Det första som slår honom är mängden turister:

Hordes of them. Flocks of them. Tankards of tons of them. Endless endlessnesses of them. They bore make-up, perfume, flip-flops, fanny packs, and were often aggressive. Machu Picchu was crowded, speckled with the

diverse colors of tourists' t-shirts. It rang with the clicking of a million cameras. It was Disneyland. (Markovitz 2015).

Första intrycket för Markovitz verkar alltså vara ett negativt sådant. Trots detta medger han att platsen ” ... was an amazing place ... ” och menar att för inkafolken, liksom för honom, var/är det utsikten som gjorde platsen speciell (Markovitz 2015). Han avslutar sin beskrivning av Machu Picchu genom att peka på att staden för honom ” ... was just a symbol. It was an excuse. Beautiful in the extreme for sure, but really just a terminus.” (Markovitz 2015). I ljuset av dessa beskrivningar blir det tydligt att viss variation finns och att omfattningen av dessa varierar, även om alla till någon grad förundras av platsen. Bowen beskriver besöket som himmelskt och dess roll var för henne finalen på resan. För Dunn får Machu Picchu rollen som en typisk kraftplats (power place) och hon är den som tydligast visar på nyreligiösa drag i beskrivningen av sitt besök där. Markovitz reagerar på turisterna och att platsens roll var en symbolisk sådan, en slutstation. Det är vidare intressant hur Machu Picchu inte verkar beskrivas som ett pilgrimsmål, varken inledningsvis eller efter besöket. Ser man dock till bloggförfattarnas resor som helheter finner man dock desto fler gemensamma drag och besöket vid Machu Picchu kan ses i ett nytt ljus. Det är ur ett sådant perspektiv som intressant tematik dyker upp och det är först då det blir intressant, i ljuset av uppsatsens teoretiska ramverk, att tala om resan som helhet i pilgrimstermer.

5.2 Tematik

Det har ovan beskrivits hur Machu Picchu som plats återges i de olika bloggarna, samt har det beskrivits vilken roll platsen kan menas ha fått för individerna, så som de själva uttrycker det. Tematiken som återfunnits visar dock på att resan som helhet är vad som gör resan speciell. Varje tema som jag funnit presenteras för sig men kommer även att diskuteras som interrelaterade fenomen, samt i relation till ovan utläggning av beskrivningarna av Machu Picchu och platsens roll i berättelserna. Det är även sett till tematiken som det blir intressant att tala om resorna som pilgrimsresor och hur detta kommer sig.

5.2.1 Mödan och meriten

Som nämnt i avsnittet om teori, med referens till Ninian Smart, kan en pilgrimsresa anses innehålla mödosamma aspekter vilka här menas höja den erhållna meriten. Denna tanke är någonting som väl reflekterar en tematik i bloggarna och det är i relation till mödan som upplevs, och meriten som erhålls genom denna, som delvis gör att resorna skulle kunna benämnas som pilgrimsresor. Bowen, tillsammans med sitt resesällskap, åtar sig en guidad tur genom Sacred Valley, dalen mellan Cusco och Peru. Hon beskriver bl.a. möten med djur och besök vid arkeologiska platser som Pisac och Ollantaytambo. Besöket vid den sistnämnda platsen beskriver hon kort på följande sätt:

After lunch, there was a quick stop to see the giant guinea pig statue to lure us to stop and enjoy the delicacy roasting nearby. Since I'm not much on roasted pets, we quickly moved on and headed to Ollantaytambo, a magnificent Incan site that was my favorite from my last visit. Very crowded this time but it gave me plenty of time to take the steep steps up the mountain at about 9000 feet. At the top is the magnificent Sun Temple, a mammoth granite holy site.

(Bowen 2016b).

Modosamma aspekter är i detta blogginlägg frånvarande. Ser man dock till nästkommande inlägg ändras detta. Inlägget beskriver deras vandring längs Lares Trail – en vandring som gjordes då de inte kunde få tillstånd att vandra inkaleden (Bowen 2016c). Första etappen upp för bergen sker via bilfärd. Efter att ha badat i källor beger de sig vidare till fots, vilket Bowen beskriver följande:

The first part was steep and the altitude made me short of breath. I thought that maybe I had made a big mistake but I took my time and stopped for a rest and it soon leveled out next to a beautiful boulder-filled rushing stream. We stopped to thank Pachamama, the earth mother, goddess of fertility,

for her gift of life and gave her an offering of three coca leaves.

(Bowen 2016c).

Citatet visar att vad som skulle kunna benämnas en religiös aktivitet korrelerar här med fysisk ansträngning och viss möda i form av andningssvårigheter. Andningssvårigheter p.g.a. altituden och en tvekan på sig själv följs upp av ett religiöst språkbruk och en offergåva till gudinnan Pachamama. Detta kan sättas i kontrast med att hon i samma blogginlägg beskriver vidare vandring, men där möda ej är närvarande och inte heller religiösa eller andliga inslag. I avslutet av detta inlägg säger Bowen följande: "This is definitely not the trip for the fragile or neat freak but if you can find delight in living life to the fullest whatever that may be, it is the perfect adventure." (Bowen 2016c). Detta påstående skulle kunna ses i ljuset av Smart, enligt referens i teoriavsnitt, som talade om att mödan i en resa kan menas höja meriten. Kan man åta sig en resa utan att bekymra sig för bekvämligheter blir alltså resan mycket värdefull.

I nästa blogginlägg, med titeln "Pachamama", beskriver Bowen bl.a. några gastronomiska upplevelser och möte med lokalbefolkningen (Bowen 2016d). Vidare beskrivs vandringen och mödosamma aspekter återkommer. Bowen och en väninna kämpar sig igenom detta genom att applicera en lek, vilken hon beskriver följande: "Choose a rock 15 feet ahead, slowly walk to it, stop and try to catch your breath. When you can almost breath again, choose another one, walk to it, stop and try to catch your breath." (Bowen 2016d). Vid 15.000 fots höjd var de "... on top of the world and it was stunningly beautiful." (Bowen 2016d). Det blir här tydligt att hon får ut någonting av den möda hon går igenom. Denna reflektion fortsätter och hon beskriver att hon var:

... in the heart and arms of the Pachamama, the earth mother. This day was not about something humans had built like the Taj Mahal or Chartres Cathedral. This was about walking with the Pachamama and the glories of our beautiful world. This was the special pilgrim moment I had come for, just this pristine, rugged beauty and the openness of my own

heart. I had challenged myself to my physical limit which breaks down the barrier between the heart, mind and body. I had no choice but to become one with the Pachamama, the giver of life. I was on the road less traveled in the world and in my heart.

(Bowen 2016d).

Detta citat visar på de andliga gåvor som Bowen erhåller genom sin vandring, sina mödor och mötet med naturen. Här talar hon likväl om resan och tillfället som ett pilgrimsfenomen, vilket i sin kontext faller väl samman med uppsatsens teoretiska ramverk. Återigen kan en korrelation ses emellan fysiskt ansträngande, mödan, och den religiösa, andliga, meriten som erhålles genom denna. Språkbruket verkar inbäddas i religiösa eller andliga termer när dessa former av erfarenhet beskrivs. Bowens sista mening i detta inlägg präglas även det av just möda och merit, hon skriver att: "Our bodies were exhausted but our hearts and minds were filled with the love of the Pachamama." (Bowen 2016d). Dessa interrelaterade teman, mödan och meriten, är förekommande även hos de andra blogg författarna.

Sett till Markovitz återfinns denna korrelation när han vandrar inkaleden. Han beskriver inkaleden i sig som " ... a rite of passage. It is a religious experience ... " (Markovitz 2015). För att förstå detta i relation till möda och merit kan man se till hur han talar om den fysiska ansträngning som krävs. Han är medveten om att en viss fysik krävs för att klara vandringen, men " ... if you have the stamina and the wherewithal, the hike is a spiritual pilgrimage." (Markovitz 2015). Det blir alltså tydligt att vandringen som sådan transformerar resan till en andlig pilgrimsresa. Markovitz beskriver vidare hur de vandrar upp till Dead Woman's Pass på ca. 14.000 fots höjd och hur brist på syre gjorde denna stigning mycket utmanande (Markovitz 2015). När de väl anländer vid platsen för deras paus beskriver han upplevelsen följande: "I sat, laughed, and looked out over what may well be one of the more perfect sceneries our spinning stone has produced. Agnostics believed a little more." (Markovitz 2015). Här kan man möjligen läsa in att Markovitz ser sig själv som en agnostiker men att vandringen, erfarenheterna och meriten som erhålls via denna möda ändå delvis bäddas in i ett

andligt/religiöst språkbruk. Han beskriver vidare sina reflektioner under vandringen, vilka visar på att det han genomgår får honom att börja fundera:

The Inca, like many other Native American populations, were very connected with spirituality, the Earth, astronomy, and brotherhood. Sitting on the tiered terraces of one of the sites, I couldn't help but think back on my own culture and how disconnected from spirituality (minus dogma) and reverence we are. Our lives are so intellectual and independent that we may have lost something essential within ourselves.

(Markovitz 2015)

Slutligen, för att se till Nora Dunn, kan man se att möda och merit som teman finns. Hennes blogginlägg skiljer sig till viss del från de andra på så vis att hon tydligare beskriver sin egen tillvaro mer genomgående på ett nyreligiöst vis. Hon beskriver bl.a. en religiös aktivitet som gruppen genomför, utan att tala om möda i direkt relation till denna:

We began by hiking a little way up the Inca trail (away from our ultimate destination) to a sacred site where we performed a beautiful ceremony to connect us with nature, set our collective intentions for our journey together, and celebrate the powerful mountain energy which surrounded us. It was a Peruvian ceremony with fire, song, sacred rituals, and blessings.

(Dunn 2014b)

Dunn beskriver inledningsvis att hon har varit med om en scooterolycka, med konsekvenser som gör att vandring är en utmanande aktivitet (Dunn 2014a). Vandringen som en utmanande aktivitet är, delvis i ljuset av denna olycka, ett återkommande tema.

Hon och hennes grupp bevittnar exempelvis när en lama föds, vilket hon ser som ett gott omen (Dunn 2014a), och när den fysiska ansträngningen slår in under första dagens vandring ser de tillbaka på bl.a. denna händelse och känner sig oövervinnliga (Dunn 2014a). Hon beskriver slutet på andra dagen följande: ” ... I was restless, feeling energized by the last two days and thrilled with my physical ability to withstand the rigours of trekking in the Andes despite my injuries.”, och att hon bl.a. belönades med en syn av stjärnhimlen och vintergatan (Dunn 2014b). I sista blogginlägget, som berör vandringen till Machu Picchu beskriver hon dock hur belöningen av ansträngningarna var synen av staden:

With my heart in my throat and feeling dizzy, I was rewarded with my first glimpse of Machu Picchu two hours after leaving Aguas Calientes on foot. Machu Picchu: a sight that I patiently waited over 12 years (and a few lifetimes) to see ... The rain only served to add magic to the scenery, with banks of clouds rising up to meet us from the humid cloudy forest below.

(Dunn 2014c)

Citatet visar på hur möda och merit kan kopplas samman med Dunns beskrivning av platsen och vilken roll denna får. I Dunns fall blir det alltså tydligt att beskrivningen av Machu Picchu kan ses som relaterad till detta tema, vilket inte är lika tydligt som hos de andra blogg författarna. Mödan och meriten kopplar Dunn vidare samman med resan i sig och förklarar att: “At some point, you’re sure to say ‘what was I thinking?’ or ‘why did I think this would be fun?’ and ultimately, ‘I don’t think I can make it’. But there’s little choice on the side of a mountain, except to draw strength from the mountain’s beauty and energy, and to persevere.” (Dunn 2014c). Man kan alltså se att Dunn ägnar sig åt religiösa aktiviteter utan att korrelation med möda sker, åtminstone i hennes blogginlägg. Trots detta finns ändå möda och merit som teman i hennes inlägg. Mot slutet av detta inlägg återkommer detta då hon säger att: ”Yes, my knees and feet ached, and yes, my legs shook every time I stopped for a rest. But sometimes, a thing worth

doing is not an easy thing. The valley descents help us appreciate life's summits all the more." (Dunn 2014c).

Mödan som läggs ner på resan verkar alltså korrelera med en uppfattad merit. Detta verkar också relatera till att individen särskiljer sig själv och den egna resan, vilket diskuteras närmare i nästa stycke.

5.2.2 Emisk särskiljning

Detta tema är intressant då samtliga blogg författare på flertalet vis försöker att särskilja sig gentemot andra resenärer i samma kontext. Med emisk särskiljning menas här att blogg författarna vid flertalet tillfällen lyfter fram aspekter av sina egna resor, samt uppfattningar kring dessa, och vill visa läsaren att dessa erfarenheter är annorlunda än andra turisternas. Detta fenomen är inte minst intressant sett till tidigare forskning kring turism och pilgrimsresande och hur särskiljning bidrar till den emiska bilden av den egna resan. Särskiljningen kan, som kommer visas, också kopplas samman med den uppfattade meriten.

Det nämndes ovan hur Bowen pekar på deras vandring som " ... definitely not the trip for the fragile or neat freak ... " (Bowen 2016c) och att detta verkar hänga samman med den merit som uppfattas erhållas. Redan här kan en form av särskiljning ses. Likväl nämndes det ovan hur Bowen och hennes sällskap åtar sig vandring längs Lares Trail då de inte kunde få tillstånd att gå inkaleden. Detta beskriver Bowen följande: "Now all good pilgrims know that when things don't work out as planned, you let it go and move to the next option and trust the process. I trusted the process and knew we would get the best experience for our needs." (Bowen 2016c). Bowen lyfter här att en process finns att hänge sig till, vilken kommer att fylla deras behov. I egenskap av att vara bra, eller duktiga, pilgrimer finns merit att erhålla i denna process. Detta menas här vara ett exempel på emisk särskiljning. Detta återkommer även i Bowens sista inlägg efter besök vid Machu Picchu och reflektion kring resan: "All 6 of us were excellent travelers—no complaints, go with the flow and delighted in each new challenge and experience." (Bowen 2016e). Återigen hänger detta samman med en uppfattad merit, vilket hon beskriver följande: "Our time off the beaten path in the perfection of the Pachamama—mother earth—has made all of our lives richer and more joyous. We are

all changed and our lives empowered.” (Bowen 2016e). Här kan man även se, i enlighet med Smart i teoriavsnittet, att vad som händer i pilgrimskontexten kan uppfattas ha en verkan på individen bortanför denna. Den får en transformativ prägel.

Ser man vidare till Dunn finner man att hon, likt Bowen, pekar på att en viss möda krävs för att nå vissa platser. Hon besöker bl.a. staden Huchuy Qosco, vilken hon menar är ” ... inaccessible by road, so only the hearty and healthy can visit these archaeological Incan ruins.” (Dunn 2014b). På detta vis särskiljer hon sig och hennes besök vid platsen får därmed en särprägel. Vid mötet med platsen reflekterar hon vidare över inkafolkets ingenjörskunnighet: ”Some of the Incan trails are almost impossible to access due to steep or dangerous terrain, highlighting the feats of engineering defying modern physics that the ancient Incas would have had to perform to build their roads.” (Dunn 2014b). Väl på plats vid Machu Picchu finner man att Dunn särskiljer sig själv, samt den egna gruppen, gentemot de andra turisterna på plats. Hon beskriver att deras guide (Miguel) låter gruppen utforska platsen så länge det krävs och att ingen stress fanns (Dunn 2014c). Vidare säger hon att:

Other tourists to Machu Picchu that day envied our group; some of them even lurked around us to eavesdrop while Miguel talked about sacred geometry, possible uses for the intricately carved granite rocks, the prowess of the Incas in astronomy, and more.

(Dunn 2014c).

Citatet visar hur Dunn uppfattar sin och den egna gruppens resa som speciell. En mödosam vandring ner från Machu Picchu beskrivs också:

I strapped on some extra courage, and joined Miguel and the rest of our group in hiking back down to Aguas Calientes from Machu Picchu, an exhausting 1.5 hours of Incan steps ... Descending into the cloudy forest full of humidity, bird song, and colourful flowers, was the perfect way to finish off

the Machu Picchu experience. Yes, my knees and feet ached,
and yes, my legs shook every time I stopped for a rest.
(Dunn 2014c).

Blogginlägget avslutas med att de “ ... went to sleep with dreams of crystals, Incas, chakanas, and the power of all things past, present, and invisible to our eyes.” (Dunn 2014c).

Slutligen, sett till Markovitz, kan man återkoppla till tidigare citat för att se hur en form av särskiljning sker gentemot andra turister: ” ... if you have the stamina and the wherewithal, the hike is a spiritual pilgrimage.” (Markovitz 2015). Detta visar på hur fysisk ansträngning gör resan till någonting annorlunda, närmare bestämt hur den blir till en andlig pilgrimsresa genom denna möda. Tendensen att lyfta fysisk ansträngning, som sedan korrelerar med någon form av merit, är alltså genomgående hos bloggförfattarna. Denna tendens blir en särskiljning då man delvis pekar på att man själv åtar sig den fysiskt ansträngande reseformen och att man får ut någonting av det, i kontrast till att inte alla resenärer gör just detta. Markovitz särskiljer även sitt perceptuella fokus på plats vid Machu Picchu gentemot andra besökare, vilket också kan knytas an till hur platsen beskrivs i hans skildring. Han menar att fokus ligger fel för de som observerar strukturerna av staden (Markovitz 2015), istället pekar han mot sig själv och hur han själv bemöter platsen:

The real treat was not looking in, but looking out. In doing that, we got a sense as to why the Inca built their magnificent city there. I'm certain that if one of the original architects could be there today, he/she'd tell us to stop looking at the structures and start looking out at all the wonder around the walls: the valley, the mountains, the river. The Inca built Machu Picchu where it is using the same rubric by which we value houses today: location location location.
(Markovitz 2015).

Här särskiljer han sig på ett vis som verkar få honom att uppskatta platsen precis så som inkafolken gjorde. Möjligen kan detta talas om som en form av uppfattad merit, då han ser på platsen genuint, så som det var mening att det skulle göras. Markovitz beskriver även att han i efterhand reflekterar över sitt eget land, USA, och hur han uppfattar sin egen kultur efter besöket i Anderna: ” ... returning from a place where there is so much emphasis on spiritual connection, I can’t help but want to bring that here.” (Markovitz 2015). Vidare skriver han att ”The Inca Trail beats in me through my heart.” (Markovitz 2015). Detta sista citat går även det hand i hand med uppsatsens teoribildning sett till hur resan får en transformativ prägel som förläggs utanför pilgrimskontexten. Det har här visats hur bloggförfattarna emellertid särskiljer sig själva eller gruppen på olika vis för att visa på att de på olika vis erhåller, alternativt att deras resesätt innebär, meriter som inte alla kan erhålla. En uppfattad förändring av individen verkar också ske efter resans slut.

5.2.3 Sacral bumps

Konceptet sacral bumps, som tidigare diskuterats, används här av mig i analysen. Konceptet har visat sig vara hjälpsamt och anses utgöra ett gemensamt tema hos bloggförfattarna. Intressant nog ses detta tema, eller koncept, i ljuset av blogginläggen bäst med viss modifikation. Smart beskriver att rummet kan ses bestå av heliga knölar (sacral bumps), där vissa platser är heligare än andra (1996: 85–86). Som tidigare visats har Machu Picchu beskrivits på någorlunda olika vis och att denna på ett genomgående vis har beskrivits som helig har varit svårare att peka på. Nora Dunns inlägg om Machu Picchu är det inlägg som bäst pekar på platsen som en typisk kraftplats. Detta anser jag då hon laddar sina kristaller på platsen, förundras över dess magi samt reflekterar kring koncept så som helig geometri och hur platsen bryter mot vad uppfattar vara fysikens lagar (Dunn 2014c). Heliga knölar kan identifieras hos samtliga bloggförfattare men dessa förläggs bäst mellan platser, snarare än vid exempelvis Machu Picchu, Pisac eller Ollantaytambo. Med detta menas att de heliga knölarerna uppstår som en gemensam tematik när särskilda förhållanden är närvarande, så som individens befinnande i det vilda, i bergen, med närhet till naturen. Detta tema visar sig även vara interrelaterat till tematiken som berör möda och merit, då dessa tenderar korrelera med varandra.

Efter sin vandring längs inkaleden och besöket vid Machu Picchu säger Markovitz följande: ”We’ve been warned often enough to know that favoring destinations over routes is a fool-hardy endeavor. The trail, all of it, was, well, what was sacred.” (Markovitz 2015). Det är alltså vandringen till Machu Picchu som beskrivs som helig snarare än själva platsen. Samt, som visades under avsnittet om mödan och meriten, var det under vandringens gång, vid ett stopp vid Dead Woman’s Pass, som Markovitz pekade på hur ”Agnostics believed a little more.” (Markovitz 2015). Det var även vid detta tillfälle som han började reflektera kring sin egen kultur, hur distanserad denna är från andlighet, och att människan därmed kanske missar någonting essentiellt inom sig själv (Markovitz 2015). Det är alltså inte vid en specifik byggnad eller stad likt Machu Picchu som detta dyker upp utan i det vilda, i bergen.

Samma sak kan återfinnas hos Bowen då korrelation mellan fysisk ansträngning, närhet till natur och religiösa aktiviteter kan återfinnas. Som ovan diskuterats vandrar de längs med Lares Trail och efter svårigheter med altituden stannar de för att ge en offergåva till Pachamama (Bowen 2016c). Under en senare dag vid samma vandring, återigen i relation till fysisk ansträngning, befann de sig på 15.000 fots höjd och var ”... on top of the world.” (Bowen 2016d). På vägen ner, efter en kort paus, uttrycker Bowen att hon befinner sig ”... in the arms of Pachamama, the earth mother.” (Bowen 2016d), vilket pekar mot att någon form av andlig merit erhålls.

Ovan nämndes det att den som sticker ut här möjligen är Dunn, som beskriver Machu Picchu i termer av en typisk kraftplats – där hon bl.a. laddar sina kristaller (Dunn 2014c). Hon och hennes grupp utför en ceremoni under sin vandring mellan längs med inkaleden, bl.a. i syfte att koppla sig samman med naturen (Dunn 2014b). En ceremoni hålls även under vandringen mellan Machu Picchu och Solporten (Dunn 2014c). Dunns resa verkar alltså vara desto mer genomgående inbäddat i en nyreligiös världsbild, åtminstone sett till hur hon framställer sin resa och åtagna aktiviteter. Trots viss variation är konceptet sacral bumps återkommande och gemensam tematik. Variationen av sacral bumps skulle i nyreligiös kontext kunna kompletteras med hjälp av Ivakhivs analys (2003) som lyfter just naturens roll i dessa former av pilgrimsresande. Som analysen av tematik visar kan de teman som funnits relateras till varandra. Exempelvis genom möda och erhållande av merit, samt de upplevelser som

detta innebär, särskiljer sig bloggförfattarna från andra besökare och resenärer. Detta ger alltså upphov till temat emisk särskiljning. Inte sällan beskrivs mödan och meriten, samt den emiska särskiljningen, i relation till vad som kan menas vara det tredje temat – sacral bumps. På detta vis blir analysens återfunna teman interrelaterade sådana.

6. Diskussion

Uppsatsens frågeställning formulerades inledningsvis följande:

- Hur beskriver tre nyreligiösa individer sitt besök vid Machu Picchu?
- Vilken roll anses platsen utgöra i respektive berättelse?
- Vilka tematiska likheter och skillnader kan återfinnas i dessa berättelser?

Vad analysen ovan visar är att variation finns sett till hur Machu Picchu beskrivs och därmed vilken roll platsen får i berättelserna, även om samtliga bloggförfattare generellt sett förundras av platsen. Det visades hur Bowen beskrev Machu Picchu som vacker, som ” ... the grand finale” och som att hon befann sig i himlen (Bowen 2016e). Markovitz perceptuella fokus riktades utåt, med fokus på utsikten, snarare än på arkitekturen och hans första intryck av platsen verkar ha varit negativt, präglad av mängden turister (Markovitz 2015). Machu Picchu var för honom enbart en symbol och en slutstation (Markovitz 2015). Dunns beskrivning av Machu Picchu visar på uppfattningen av platsen som en kraftplats. Hon laddar sina kristaller där samt känner sig kopplad till de andra människorna på berget (Dunn 2014c).

Tematiska likheter var betydligt framträdande berättelserna emellan. Dessa identifierades som mödan och meriten, emisk särskiljning och sacral bumps. I enlighet med uppsatsens teoretiska ramverk kunde mödosamma aspekter återfinnas i varje reseskildring. Mödan korrelerar även med vad som hos bloggförfattarna kan beskrivas som erhållandet av merit. Detta tema visades även korrelera med emisk särskiljning, som i sig återkom som tema. Bloggförfattarna uppvisade en önskan att särskilja sig själva och den egna resan gentemot andra turister för att visa på att deras resa upplevdes vara speciell. Det sista temat, sacral bumps, som också är härlett från uppsatsens teoretiska ramverk, återfanns om än med viss modifikation och variation. Faktumet att detta tema till stor del dök upp mellan platser, i naturen, visar delvis på vikten av konceptet sacral bumps för analysen. Så som fenomenet identifierades i

uppsatsen kan också knyta an till tidigare forskning som har identifierat naturens centrala roll i nyreligiöst pilgrimsresande. För Dunn utgjorde Machu Picchu tydligt ett sacral bump, vilket tydliggörs när man ser till hur hon beskrev platsen enligt första frågeställningen.

Vad alla bloggförfattare hade gemensamt var dock hur de beskrev tillvaron, ofta efter mödosamma aspekter, och vilka omständigheter som var närvarande vid dessa tillfällen. När religiösa aktiviteter så som diverse ceremonier, offergåvor, åberopande av Pachamama och reflektioner kring andlighet ägde rum befann de sig i naturen, i bergen. Att detta ägde rum vid de givna tillfällena och inte genomgående vid det turistfyllda Machu Picchu faller sig intressant i relation till konceptet sacral bumps och hur detta kan förstås. Man kan se hur uppsatsens perspektiv på det studerade fenomenet på flertalet vis kan stärka tidigare forskning. Emisk särskiljning kan, förutom att knytas an till uppsatsens primära teoretiska ramverk, också ses i ljuset av Frey, som tidigare diskuterades, och hur individer ofta lyfter vikten av hur resan genomförs (2004: 91). Detta kan knytas an till en interrelation mellan möda, merit och emisk särskiljning. Smarts koncept quasi-tourist trips och semi-pilgrimages (1996: 285), som utgjorde en del av uppsatsens teoretiska ramverk, visade sig vara hjälpsamt sett till emisk särskiljning som tema. Detta då individerna befinner sig i en turistkontext men emellertid väljer att se resan som en pilgrimsresa. Likväl går detta fenomen hand i hand med Stausberg som pekar på hur individen kan stiga in och ur rollen som turist alternativt pilgrim (2011b: 65).

Det nämndes i avsnittet om framställningen av Machu Picchu hur mötet med platsen bäst förstås i ljuset av de teman som dyker upp under resans gång. Mötet med Machu Picchu behövde kontextualiseras för att förstås och hade man sett detta möte som en isolerad incident hade inte resan som helhet förståtts. Det är alltså inte enbart mötet med den specifika platsen, Machu Picchu, som kan menas ge upphov till resans uppfattade särprägel.

6.1 Egna reflektioner

Uppsatsens utformning, metod och teoretiska ramverk visade sig vara effektiva medel för att besvara uppsatsens frågeställningar, uppnå syftet och därmed genomföra studien.

Pilgrimer, pilgrimsresor och pilgrimsplatser är, av tidigare forskning samt uppsatsens fynd att döma, mångfacetterade fenomen. Dessa relaterar även till diverse former av turism då turister och pilgrimer bl.a. bejakar samma attraktioner och ofta besöker samma platser. Olika metoder och teorier belyser även olika aspekter av dessa fenomen och en integration av flera perspektiv hade varit önskvärt i syfte att förstå pilgrimsfenomenets många sidor. Uppsatsens förhållningssätt och perspektiv var intressant att använda sig av då detta belyste individens uppfattning om tillvaron och handlings- och tankemönster utifrån denna. Andra metodologiska och teoretiska inriktningar hade visat på andra dimensioner av det studerade fenomenet och därmed kunnat komplettera resultatet. I ljuset av uppsatsens frågeställning och syfte menas dock den valda metoden och teoribildningen ha varit hjälpsamma. Framtida potentiella forskningsmöjligheter som gränsar till den föreliggande uppsatsens område är dock många.

Dels skulle ett större material göra en komparativ analys intressant. Vidare komparativa studier skulle även kunna fokusera på olika tidsepokar i syfte att förstå Machu Picchus evolution som turist- och pilgrimsplats. Dels skulle ett fältarbete med observation av nyreligiösa pilgrimer vara av intresse för det studerade fenomenet. I blogginläggen återfinns emellertid diskussioner som hade varit intressanta att fördjupa sig i, så som de olika religiösa aktiviteter som ägnas åt, vilket ett fältarbete med intervjumöjligheter hade varit en möjlig lösning på. För att vidare klargöra om, och i så fall hur, nyreligiösa individer och aktiviteter skiljer sig markant gentemot andra turister hade en fältstudie vid Machu Picchu och kringliggande område varit av intresse. Då Machu Picchu är en plats som människor reser till av en mängd olika anledningar och med en mängd olika förväntningar hade det varit intressant att se om spänningar finns mellan de som benämner sig själva som turister och pilgrimer och hur dessa i så fall manifesterar sig.

7. Käll- och litteraturförteckning

- Allen, D. (2010). Phenomenology of Religion. I Hinnells, John R. (red.) 2010. *The Routledge Companion to the Study of Religion*. 2. ed. London: Routledge. pp.203-224
- Andriotis, K. (2009). Sacred Site Experience: A Phenomenological Study. [Elektronisk]. *Annals of Tourism Research*, 36(1), pp.64–84. DOI: 10.1016/j.annals.2008.10.003
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), pp.77–101.
- Cox, J. L. (2010). *An Introduction to the Phenomenology of Religion*. [Rev. ed.]. London: Continuum
- Dubisch, J. (2009). Encountering Gods and Goddesses: Two Pilgrimages to Greece. [Elektronisk]. *CrossCurrents*, 59(3), pp.283–299. DOI: [10.1111/j.1939-3881.2009.00080.x](https://doi.org/10.1111/j.1939-3881.2009.00080.x)
- Eller, J. D. (2015[2015]). *Introducing Anthropology of Religion*. Second edition. Abingdon, Oxon: Routledge
- Fedele, A. (2009). From Christian Religion to Feminist Spirituality: Mary Magdalene Pilgrimages to La Sainte-Baume, France. [Elektronisk]. *Culture and Religion*, 10(3), pp.243–261. DOI: 10.1080/14755610903279663
- Frey, N. L. (2004). Stories of the Return: Pilgrimage and Its Aftermaths. I Badone, E. & Roseman, S.R. (red.) 2004. *Intersecting Journeys: The Anthropology of Pilgrimage and Tourism*, Urbana: University of Illinois Press. pp.89-109.
- Ivakhiv, A. (2003). Nature and Self in New Age Pilgrimage [Elektronisk]. *Culture and Religion*, 4(1), pp.93–118. DOI: 10.1111/j.1749-8171.2011.00282.x
- Knott, K. (2010). Religion, Space, and Place: The Spatial Turn in Research on Religion. [Elektronisk]. *Religion and Society*, 1(1), pp.29–43. DOI: 10.3167/arrs.2010.010103
- Macwilliams, M, W. (2002). Virtual Pilgrimages on the Internet. *Religion*, 32(4), pp.315–335. DOI: 10.1006/reli.2002.0408
- Ochoa F, A.J. (2004). Contemporary Significance of Machu Picchu. I Burger, R.L. &

- Salazar, L.C., 2004. *Machu Picchu: Unveiling the Mystery of the Incas*, New Haven: Yale University Press. pp.109-124
- Partridge, C. (2004). Alternative Spiritualities, New Religions, and the Reenchantment of the West. I Lewis, J.R. (red.) 2004. *The Oxford Handbook of New Religious Movements*, Oxford: Oxford University Press. pp.39-67
- Reid L. S. & Rabinovitch S. T. (2004). Witches, Wiccans, and Neo-Pagans: A Review of Current Academic Treatments of Neo-Paganism. I Lewis, J.R. (red.) 2004. *The Oxford Handbook of New Religious Movements*, Oxford: Oxford University Press. pp.514-533
- Salazar, C. L. (2004). Machu Picchu: Mysterious Royal Estate in the Cloud Forest. I Burger, R.L. & Salazar, L.C. (red.) 2004. *Machu Picchu: Unveiling the Mystery of the Incas*, New Haven: Yale University Press. pp.21-48
- Shullenberger, G. (2008). That Obscure Object of Desire: Machu Picchu as Myth and Commodity. [Elektronisk]. *Journal of Latin American Cultural Studies*, 17(3), pp.317–333. DOI: 10.1080/13569320802544237
- Smart, N. (1996). *Dimensions of the Sacred: An Anatomy of the World's Beliefs*. London; Berkeley: HarperCollins: University of California Press.
- Spickard, J. V. (2011). Phenomenology. I Stausberg, M. & Engler, S. (red.) 2011. *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*. Abingdon, Oxon: Routledge. pp.333-345
- Stausberg, M. (2011a). Comparison. I Stausberg, M. & Engler, S., 2011. *The Routledge handbook of research methods in the study of religion*, Abingdon, Oxon: New York: Routledge. pp.21-39
- Stausberg, M. (2011b). *Religion and Tourism: Crossroads, Destinations, and Encounters*. New York: Routledge
- Sutcliffe, S. J. (2004). The Dynamics of Alternative Spirituality: Seekers, Networks, and “New Age”. I Lewis, J.R. (red.) 2004. *The Oxford Handbook of New Religious Movements*, Oxford: Oxford University Press. pp.466-490
- UNTWO, (u.å.). Glossary of Tourism Terms.
<http://statistics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/glossaryterms.pdf>
 (Hämtad 2018-12-28).

Zwissler, L. 2011. Pagan Pilgrimage: New Religious Movements Research on Sacred Travel within Pagan and New Age Communities: Pagan and New Age Pilgrimage. [Elektronisk]. *Religion Compass*, 5(7), pp.326–342. DOI: 10.1111/j.1749-8171.2011.00282.x

7.1 Blogginlägg

- Bowen, E. (2016a). Cusco, Peru. *The Perpetual Pilgrim*. [Blogg]. 24 oktober.
<https://theperpetualpilgrim.com/2016/10/24/cusco-peru/> (Hämtad 2018-10-15).
- Bowen, E. (2016b). Sacred Valley. *The Perpetual Pilgrim*. [Blogg]. 25 oktober.
<https://theperpetualpilgrim.com/2016/10/25/sacred-valley/> (Hämtad: 2018-10-15).
- Bowen, E. (2016c). Lares Trail. *The Perpetual Pilgrim*. [Blogg]. 26 oktober.
<https://theperpetualpilgrim.com/2016/10/26/lares-trail/> (Hämtad: 2018-10-15).
- Bowen, E. (2016d). Pachamama. *The Perpetual Pilgrim*. [Blogg]. 28 oktober.
<https://theperpetualpilgrim.com/2016/10/28/pachamamma/> (Hämtad: 2018-10-15).
- Bowen, E. (2016e). Machu Picchu. *The Perpetual Pilgrim*. [Blogg]. 31 oktober.
<https://theperpetualpilgrim.com/2016/10/31/machu-picchu/> (Hämtad: 2018-10-11).
- Dunn, N. (2014a). Trekking the Andes: Birthing Llamas, Abandoned Villages, and Rain. [Blogg]. 3 april. <https://www.theprofessionalhobo.com/trekking-the-andes-birthing-llamas-abandoned-villages-rain/> (Hämtad: 2018-10-22).
- Dunn, N. (2014b). Trekking the Andes (Pt 2): Huchuy Qosqo, and our Quechua “Mama”. *The Professional Hobo*. [Blogg]. 10 april.
<https://www.theprofessionalhobo.com/trekking-the-andes-pt-2-huchuy-gosqo-and-our-quechua-mama/> (Hämtad: 2018-10-22).
- Dunn, N. (2014c). Trekking the Andes (Part 3): Macchu Picchu. *The Professional*

Hobo. [Blogg]. 14 april. <https://www.theprofessionalhobo.com/trekking-andes-part-3-machu-picchu/> (Hämtad: 2018-10-22).

Markovitz S, J. (2015). Travelogue: Peru. *Jeffrey S. Markovitz*. [Blogg]. 9 juni. <https://jeffreysmarkovitz.wordpress.com/2015/06/09/travelogue-peru/> (Hämtad: 2018-10-11).